

Zanten. - I. Volkslied.

II./7. Een bewijs dat het door Dr E. Blancquaert medegedeelde zoogen. "landbouwlied,, reeds — ten minste wat de 3^e strophe betreft — in de 18^e eeuw " zersungen ,, d. i. als " potpourri ,, gebruikt, voorkwam, vond ik in een Hollandsche volksliederverzameling : *Thirsis Minnewit*, die tallooze malen gedrukt en nagedrukt werd in de 18^e eeuw.

Prof. G. Kalff meent dat het bewuste lied waarschijnlijk reeds in de 17^e eeuw bekend was (Het lied in de Middeleeuwen, bl. 34), De titel is *Amoureuus Gezang*, stem : *Als 't begint*. De inhoud is zeer onsamenhangend en onkiesch. Het verhaalt het liefdesavontuur van een lichtmis, den ons uit de 15^e en 16^e eeuwse balladen en romancen typischen " Landsknecht ,,.

*Ik voer al over zee, wilje mee,
Ik voer al over zee ;
Al met een houten lepeltje,
Lepeltje, lepeltje, lepeltje,
Al met een houten lepeltje,
Het steeltje brak aan twee.*

Doen ik daar over quam, ja quam,
Doe kraaiden al de Hanen,
Van snel, rebel, en rompom,
Den dageraat ik vernam.

Ik klopte voor mijn Kefjens deur, ja deur,
Het deurtje was gesloten,
Van snel, rebel, en rompom,
De wervel was 'er veur.

Ik zei schoon lief laat in, ja in,
En laat het u erbarmen ,
Van snel, rebel, en rompom,
Dat ik hier buyten bin, enz, enz.

P. D. K.

Naschrift : Een bibliografische nota over het lied : " *Daar was een vrouw die spon* ,,.

Hoe broodnoodig de door ons ontworpen bibliografie van de Vlaamsche folklore is, bewijst eens te meer het door Dr E. Blancquaert medegedeelde lied. Het lied is, zooals Dr E.

Blancquaert heeft opgemerkt, het resultaat van een "stukgezongen", lied. De meeste fragmenten kan men terugvinden in het standaardwerk van *Fl. Van Duyse*. Het Oude Nederlandsche Lied, 1905, II, blz. 1009.

De 1^e strophe en blijkbaar ook de 2^e strophe behooren tot het lied: "Daar zat een uil en spon", medegedeeld en besproken in:

't *Daghet in den Oosten*, Hasselt, IV (1891) 7^e jaarg., bl. 53.

(Opmerking: het liedje wordt gezongen om te zien, wie het gelag zal betalen. Die de eerste maal het laatste woord uitspreekt, is verloren, geen sprake van de 2^e strophe).

Ons Volksleven, Brecht, III (1891), bl. 109.

(Opmerking: variante uit St. Antonius Brecht (Antwerpsche Kempen), medegedeeld door J. Cornelissen, die in den volgenden jaargang, bl. 129, de melodie doet kennen, ook variante uit Antwerpen, medegedeeld door Vervliet, uil vervangen door vrouw; nieuwe variante uit Langemark (West-Vl.) in ons *Volksleven*, IV (1892), bl. 131, die den zanger insgelijks verplicht "pand in te leggen", indien hij sommige woorden uitspreekt, hier is er sprake van vlas, maar niet van den mol.)

X *De Coussemaker*, Chants populaires des Flamands de France, n° 91, bl. 297.

(Opmerking: uil vervangen door wuf, geen sprake van 2^e strophe).

Driemaandelijksche bladen, Utrecht, IV (1905), bl. 20.

(Opmerking: uil, oele (Tweentsch) en wief (Friesch) komen voor) *Volkskunde*, Gent, XVII (1905), bl. 63.

(Opmerking: varianten van: "Daer was ä wuf dae spon",)

De 3^e strophe behoort tot een gansch ander lied, bekend onder den naam van: "Ik voer al over Ryn", medegedeeld en besproken in;

D. De Lange, J. C. M. van Riemsdyk, Dr. G. Kalff, — Nederlandsche volksliederenboek, Amsterdam, 1896, n^r 127, bl. 168.

(Opmerking: verwijzing naar het door ons hierboven aangetroffen lied in *Thirsis minnewit*, var. ik voer al over zee).

Dr. J. van Vloten en M. A. Brandts-Buys. — Nederlandsche baker- en kinderrijmen, 4^e uitgave, Leiden, 1894.

(Opmerking: var. Ik voer laatst over de Maas).

G. J. Boekenoogen. — Onze rijmen, Leiden, 1893, bl. 9.

(Opmerking : " Ik voer al over de zee „ behoort tot de liederen der 17^e eeuw, die tot kinderrijmen zijn vervormd.)

J. Bols. — Honderd oude Vlaamsche liederen, n^r 75, bl. 182.

(Opmerking : vervorming, die veel gelijkenis vertoont met het lied bij de Coussemaker (zie aldaar). Bij Bols luidt de titel : Van eene slordige vrouw „, gezongen te Kapelle-ten-Bosch).

Waarschijnlijke oorzaak van het " stukzingen „ :

1^e overeenkomstige melodie (met zekere afwijkingen) ;

2^e zeer vroeg *gezelschapslied* (bij het pandspel).

Besluit : Het blijkt dat beide liederen ons uit Duitschland zijn gekomen, waarschijnlijk in de 16^e eeuw (zie hierover : Erk ù Böhme, *Deutsche Liederhort*, I, n^r 157, bl. 501 ; III, n^r 1736 bl. 525. *Euphorion*, VI (1899) bl. 656 ; een studie van P. Wolkau. *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde*, Berlin, XIV (1904), bl. 51 ; een studie van Arth. Kopp). Er mag dus twijfel bestaan of het ooit te onzent " landbouwlied „ is geweest.

P. D. K.

II. Holderdebolder.

Deze klanknabootsende zegswijze is zeer verspreid over gansch het Vlaamsche land. In 't bijzonder in Oost-Vlaanderen leeft ze voort in de beteekenis van : hals-over-kop of met gedruisch voortrollen, bijv. holderdebolder de trap afkomen. In Brabant en Antwerpen hoort men ook : hobbeldesobbel. Voor zoover ik kan nagaan is hobbeldesobbel in Oost-Vlaanderen onbekend.

Hier volgen enkele Oost-Vlaamsche zanten betreffende deze typische zegwijze :

1.

Holderke, tolderke,

Loopt op 't zolderke

Met zijn muile

Vol menschenvlesch ?

Aanteekening : Opgeteekend te Gent en te Gavere (1926). Is een zeer bekend raadsel. Antwoord : een kloef (klomp).

2.

Holderdebolderken (ook : *Holderken bolderken*)

Viel van 't zolderken,

En daar is geen timmerman,

Die Holderdebolderken maken kan ?

Aanteekening : Opgeteekend te Gent, te Wetteren, te Seveneeken (1926). Is insgelijks een zeer bekend raadsel, dat gewoonlijk te Gent luidt :

2 bis.

Ietsje, petietsje

Zat op de bank,

Ietsje, petietsje

Viel van de bank,

En er is in 't land geen timmerman

Die Ietsje, petietsje maken kan ?

Waarschijnlijk is er contaminatie geweest tusschen 1 en 2 bis, daar de klanknabootsing (met gedruisch) onmogelijk kan slaan op het voorwerp in het gewenschte antwoord, namelijk : een ei.

3.

Holderdebolder,

Ros of bos, (ook : bros)

Schiet er den bol op los !

Aanteekening : Opgeteekend te Sottegem (1926). Wordt, naar mijn zegsman M. C. (13 jaar) beweert, gebruikt bij het gooien van den bol in het kegelspel of in het bolspel. Waarschijnlijk is ros = roos (cf. roos schieten), bos = brosse (Fr. synoniem van een niet).

4.

Holderken, bolderken,

Loopt op 't zolderken, (Mizerolle holleken, te Seevergem)

Holleken, bolleken,

Knol !

Aanteekening : Opgeteekend te Meirelbeke en te Seevergem (1926). Is een aftelrijmpje. De jongens plaatsen zich in een kring met de vuisten loodrecht bij elkaar. De afteller slaat met de vuist op zijn eigen kin : holderken, en telt verder af te beginnen van zijn linkervuist. Als er ten slotte nog twee vuisten over zijn, vraagt hij : slag of overschot ? Naar het antwoord luidt is na de laatste aftelling slag of overschot er aan.

(P. D. K. Gent).
